

Verslag webinar *De kunst van succesvol samenwerken, van los zand naar slagkracht!*
Vervolg lokaal ondernemen in dorpscontext - via MS Teams op 9 maart 2026 (19.30 - 21.30 u.)

Vormingsmoment met een 20-tal deelnemers. Bekijk [de opname](#).

1. Inleiding door Maarten Lippens, VVDB-beleidsmedewerker

- Welkom op de eerste webinar van dit kalenderjaar met opnieuw focus op ondernemen in dorpen. We beantwoorden deze keer volgende vragen:
 - Hoe voorkom je dat een samenwerking verzandt in eindeloos overleg zonder actie?
 - Hoe houd je in een toeristisch kader rekening met het lokale welzijn?
 - Hoe organiseer je een ondernemersmarkt in je eigen dorp of gemeente?
- De gastsprekers zijn:
 - Bart De Moor (Dorpsraad Woubrechtgem, Herzele) over dynamische netwerksamenwerkingen en de vijf principes van verbindend leren.
 - Jan De Bock (Dorpscomité Weert, Bornem) over de denk- en werkwijze *Reizen Naar Morgen* van Toerisme Vlaanderen (toepasselijk in veel andere domeinen).
 - Wouter Langeroot (Dorpsraad Afrit 12 Hansbeke, Deinze) over 'Bedrijvig Hansbeke'.
 - Chris Cornelis over samenwerking binnen de jaarplanning van Veerkrachtig Ranst.

2. Bart De Moor over dynamische netwerksamenwerkingen en verbindend leren

Bekijk [de presentatie](#).

Bart De Moor is voorzitter van Dorpsraad Woubrechtgem (Herzele) en operationeel manager alsook directielid bij maatwerkbedrijf MAAAT te Aalst. Hij volgde een driedaagse opleiding *Dynamische netwerksamenwerking en verbindend leren* aan de Arteveldehogeschool.

- Samenwerken is een ruim woord, denk eerst goed na wat dit opbrengt.
- Weet dat samenwerken niet altijd vanzelfsprekend is.
- Bekijk de soorten samenwerkingen, zoals bezoldigd en onbezoldigd, lokaal en internationaal.
- Stel vooraf de vraag of samenwerking de juiste oplossing is, of er voldoende capaciteit / competentie is, of de betrokkenen openstaan voor andere meningen en bereid zijn tot verandering.
- Zorg voor duidelijke communicatie, vooral face-to-face om misverstanden te voorkomen. De taal van mailverkeer wordt immers vaak fout begrepen.
- Richt je op opbouwende kritiek. Wat doe je ermee?
- Neem verantwoordelijkheid en spreek daarin dezelfde taal.
- Als iets afgesproken is, moet het gedelegeerd én uitgevoerd worden.

De fasen van samenwerking: verkennen → delen → overeenkomen → vormgeven → uitvoeren → evalueren.

- De verkennende fase is cruciaal: elkaar leren kennen via informele gesprekken in kleine groepjes, aftoetsen van waarden, doelen, verwachtingen. Niet iedereen staat altijd open om transparant zaken te delen. Hier wordt dus de basis gelegd voor het gezamenlijk doel en de onderlinge relaties. Begin nu nog niet te delen, en zeker niet openbaar via bv. pers. Pas na deze fase kunnen inhoudelijke afspraken worden gemaakt.
- Overeenkomen: hier start de inhoudelijke betekenis, bv. samenwerken rond een zwerfvuilactie.
- De rollenverdeling zoals die van leider, trekker, vernieuwer, criticus, waarnemer, supporter... Bij burgergroepen worden veel rollen door dezelfde persoon opgenomen. Het is echter essentieel om niet alles zelf te doen, maar taken te delen om de samenwerking soepel te laten verlopen. Zo kan iedere vrijwilliger iets bijdragen tot het geheel. Interessant is bekijken wat je zelf opneemt, wat een ander doet en welke rollen niet worden opgenomen. Laat ook door een 'naaste' bekijken of de rollen die je jezelf toekent, wel kloppen. Critici zijn vaak niet welkom maar erg interessant voor de organisatie.
- Het schakelen naar de verschillende fasen gebeurt in de praktijk vaak op gevoel, dit is niet echt meetbaar. Laat alles niet te lang aanslepen. De organisatie kan eventueel een stap terugzetten om vastgelopen processen opnieuw te bekijken. Blijf niet botsen door verder te doen.

De vijf principes voor verbindend leren:

1. Samen dingen doen
2. Leren waarderen
3. Taal
4. Aandacht
5. Diversiteit en het creëren van een gezamenlijke identiteit

Belangrijk zijn het delen van kennis en openstaan voor feedback.

Praktische tip voor het vergroten van diversiteit in samenwerkingen: organiseer een bijeenkomst. Spreek actief mensen aan (bezoek hen zelfs even thuis) om te komen. Laat hen zich voorstellen op de bijeenkomst. Zet eventueel brugfiguren in.

Vraag: hoe gaat een Dorpsraad om met inwoners / vertegenwoordigers van andere verenigingen die het lidmaatschap van de dorpsraad als machtspositie gebruiken voor het eigen belang, wat kan leiden tot vertraging of stopzetten van actie? **Antwoord:** Dorpsraad Woubrechtgem heeft voordeel omdat zij als vrijwel enige vereniging opereert in het dorp. Nu verandert dat wel. Het is zo belangrijk om vanaf het begin duidelijke afspraken te maken die door iedereen worden onderschreven. Dit gebeurde door het opstellen van een eigen charter naast een document van het lokaal bestuur. Dit charter bevat afspraken over de samenwerking met andere verenigingen zoals een feestcomité, en zorgt voor duidelijk overleg. Algemeen: los van de samenwerkingsovereenkomst met de gemeente helpt een huishoudelijk reglement bij het structureren van interne afspraken. Dit bevordert niet enkel de samenwerking maar ondersteunt het vertrouwen tussen de verschillende partijen.

3. Jan De Bock over de denk- en werkwijze *Reizen Naar Morgen* van Toerisme Vlaanderen

Bekijk [de presentatie](#).

Jan De Bock is voorzitter van Dorpscomité Weert en ambassadeur van 'Reizen naar Morgen'.

De nieuwe visie van Toerisme Vlaanderen: benader toerisme vanuit een regeneratief perspectief. Dit houdt in dat toerisme niet alleen economische voordelen moet opleveren, maar ook een positieve impact heeft op de lokale gemeenschap en het milieu. Het huidige toeristische model staat onder druk, o. a. door overtoerisme, klimaatverandering en planetaire grenzen (biodiversiteit, land- en watergebruik enz.), gezondheids- en economische crises en digitalisering (ICT-problemen en AI).

Toekomstbestendig toerisme kijkt naar **vier pijlers** en neemt die mee op de verschillende niveaus:

1. Bewoner
2. Ondernemer
3. Bezoeker
4. Plek

De nieuwe visie ontstond vanuit deze uitdagingen:

1. Overtoerisme in o.a. Barcelona, Amsterdam, Venetië, Tenerife, Kanne.
2. De klassieke indicatoren via de aantallen bezoekers zijn achterhaald.
3. De draagkracht van de bewoners moet centraal staan.

De nieuwe visie kreeg het symbool van de lindeboom, geworteld in de plek zelf. Het is belangrijk om de ziel van de plek = erfgoed te behouden. De bewoners, ondernemers, bezoekers ... maken daar deel van uit. Alles moet in balans naar meerwaarde leiden. Regeneratief toerisme gaat zo dus floreerende, verbonden gemeenschappen creëren. Plekverantwoordelijken kunnen bv. toeristische diensten, maar evengoed bewoners zijn.

Mooi voorbeeld uit Vlaanderen: Kanne is een dorp in Riemst met 1000 inwoners. Het lokaal bestuur had [grote plannen](#) zoals fietsen onder de grond in de mergelgrotten. Op een inspraakmoment bleek dat de inwoners voor massatoerisme vrezden. Zij vinden dat hun dorp geen pretpark is. Daarop ontstond [Kannebeter](#).

Jan runt zelf een B&B in een officieel stiltegebied. Daar lopen processen inzake onder meer parkingproblemen en lawaaihinder. Weert telt 500 inwoners. Maar gevoelens van massatoerisme leven.

Inspiratievoorbeelden gaande van lokale betrokkenheid tot co-creatie bij toerismeprojecten:

1. **B-Mine Beringen/Genk:** bewoners waren hier sterk betrokken bij het uitwerken van het aanbod. Ex-mijnwerkers fungeren als gidsen waardoor het verhaal authentieker wordt.
2. **Museum aan huis in Elsene:** tijdens de sluiting van het museum door werkzaamheden in 2024 stelden bewoners kunstwerken uit de collectie tentoon, wat de betrokkenheid van de gemeenschap met het museum erg versterkte.
3. **Picknickbanken Meetjesland:** enkele lokale landbouwers deelden hun verhaal (wat zij doen voor de natuur enz.) met passanten aan picknickbanken. Dit zorgt voor een directe verbinding tussen bezoekers en de lokale cultuur.

4. **Festival Stroom:** concerten vanop een boot, het publiek luistert op de oever. Kunst + natuur als verbindend element.
5. **Helpende Handjes-project:** een verhaal van inclusie in een lokale gemeenschap. Een blinde jongedame stond op een wachtlijst voor aangepast onderwijs. De mama stelde een koffiemoment voor met minister Weyts (niet mailen maar bellen!) en kon effectief zo'n drie weken later meer dan 3u over mogelijke oplossingen praten. Ben Weyts besloot: *je moet met de onderwijskoepels praten*. Toen er geen oplossing kwam, nam de mama terug contact op: *wat kunnen we doen?* Antwoord: *we gaan voor een uitzondering zorgen zodat jullie verder kunnen met het project*. Maar de mama weigerde: *dan zijn er 700 mensen op de wachtlijst die niet geholpen zijn...* Ze nam zelf het heft in handen en kreeg een kerk in erfpacht. Hierin wil ze woningen maken voor 'mensen met een bijzondere eigenschap'. Een bakkersoven in de kerk dient om Antwerpse Handjes te bakken. Intussen zijn er al enorm veel koekjes verkocht. [Lees meer](#).

Heel belangrijk is de samenwerking met lokale besturen en het betrekken van de gemeenschap bij toerismeprojecten. Het charter van *Reizen Naar Morgen* kan de netwerking versterken en biedt gemeenschappen de kans om regeneratief toerisme te integreren in hun beleid.

Netwerk Reizen naar Morgen

- Gratis lidmaatschap via charter.
- Steeds meer gemeenten sluiten aan. **Dorpsteams, spreek je lokaal bestuur hiervoor aan!**
- Jaarlijkse conferentie voor iedereen toegankelijk met erg interessante sprekers (o.a. Kees Klomp, Diana Neis) de 2^e dinsdag van oktober.

Tip: ga toerisme ook altijd evalueren vanuit het perspectief van de bewoners. Baseer je niet alleen op het aantal bezoekers, maar ook op de positieve bijdragen aan de lokale gemeenschap.

Vraag: hoe trek je regeneratieve toeristen aan? Antwoord: probeer niet de begane wegen te betreden, maar zoek plaatsen waar niet te veel mensen heen gaan. Ga dus niet in een wachtrij staan.

Tip: ontwikkelen van Trage Wegen en allerlei wandelingen kan ook een toeristische boost geven aan lokaal toerisme en is een interessant werkterrein voor dorpsraden.

4. Wouter Langeroot over de ondernemersmarkt 'Bedrijvig Hansbeke'

Bekijk [de presentatie](#)

Wouter is kernbestuurslid van Dorpsraad Afrit 12 Hansbeke, Deinze. Hansbeke telt ruim 2000 inwoners. De Dorpsraad werkt vooral met thematische werkgroepen. De **Werkgroep Lokale Handel** organiseerde in 2024 de ondernemersmarkt *Bedrijvig Hansbeke*. Het idee rijpte na een succesvolle verenigingenmarkt. Na beraad en opstellen van criteria werd besloten die mensen een platform te bieden die zich beter kenbaar willen maken aan de lokale bevolking. Dit lokte veel reactie uit. Standhouders schreven zich in via QR en moesten omschrijven hoe ze zich op de markt zouden presenteren. Sterk geïnteresseerde vrijwilligers van de Dorpsraad vormden de kerngroep die dit initiatief trok.

Project:

- Doel: lokale ondernemers meer zichtbaar maken (ook degenen zonder etalage).
- Dorp van 2.200 inwoners → 25 standhouders, ±300 bezoekers.
- Markt tot 13u met focus op:
 - Lokale dienstverleners (handelaars en zelfstandigen).
 - Korte keten.
 - Versterken van het dorpsgevoel.

Stappenplan

1. De dienst Lokale Economie van Deinze bezorgde de lijst KBO-nummers. Ook belangenorganisaties zoals Unizo en VoKa meenemen.
2. Open selectie van standhouders (volgens de criteria die waren opgesteld door de werkgroep).
3. Uitnodiging sturen.
4. Datum bepalen alsook een interessante, aantrekkelijke locatie.
5. Eenvoudig registratieformulier. De €12 deelnamesom kon op de markt zelf worden betaald.
6. Promo via affiche, persbericht, sociale media enz.

Voorwaarden die mee het succes bepaalden waren:

- Verzekering burgerlijke aansprakelijkheid.
- Plaatsmeester: waar mag elke stand komen?
- Aantrekkelijkheid: de eigen Dorpsraad-medewerkers zorgden voor kindersanimatie, een tombola en foodtrucks.
- Er mocht verkocht worden.

Resultaten:

- Lokaal en korte keten blijken (nog altijd) belangrijk.
- Veel waardering voor de directe interactie tussen de klant en de lokale ondernemers.
- Mensen – soms burens, soms ondernemers – leerden elkaar veel beter kennen.
- De service die handelaars kunnen bieden, is erg belangrijk (vertrouwen).
- Sommige handelaars deden goede zaken.
- Geen discussie rond *wie verkoopt wat* mits goede afspraken vooraf.
- Overgaan tot driejaarlijkse editie want de deelnemende handelaars willen hiermee verder gaan. Dus in 2027 komt er een nieuwe editie.
- Financieel resultaat: bijna break-even (klein verlies). Alle standhouders stonden zelf in voor het standmateriaal en de aankleding.

Logistieke steun van lokaal bestuur Deinze:

- Oude gemeentenzaal was back up-locatie voor slecht weer (en dan gratis ter beschikking).
- Dranghekkens en geluidsinstallatie.

Belangrijk bij de samenwerking

- Open communicatie, duidelijke afspraken, geen conflicten rond standaanbod.
- Goede zichtbaarheid en community-building.

5. Chris Cornelis over de vele samenwerkingen van Veerkrachtig Ranst dit jaar

Bekijk [de presentatie](#).

Chris Cornelis is voorzitter van Veerkrachtig Ranst. Hij schetst via het 2026-jaarprogramma hoe je van visie naar impact overgaat met je dorpssteam. Het dorp Ranst telt 6500 inwoners.

Werking van Dorpssteam Veerkrachtig Ranst: gericht op mensen verbinden.

- Start werking in 2019 en herstart na de coronaperiode.
- Een kerngroep bewaakt visie en strategie.
- Werkgroepen (vast of tijdelijk) voeren acties uit en leggen verantwoording af aan de kerngroep.
- Alle projecten moeten aansluiten bij de kernvisie: verbindend, inclusief, lokaal verankerd zijn.

Voorbeeldprojecten uit Ranst, alle gericht op de eigen inwoners en die van groot-Ranst.

- Boekenmarkt in Millegem met 32 standen, in samenwerking met de kunstacademie.
- Ten-tuin-stelling in 20 tuinen: kunst, workshops, bijenkasten, muziek, ... Dit leidt tot contacten met onder meer de kleine middenstander.
- Ranst proeft de wereld krijgt gigantische logistieke steun van de gemeente. Dit is een multicultureel eefestijn met koks van 8 à 10 nationaliteiten.
- Boerenmarkt in september met marketing rond Veerkrachtig Ranst en een actie voor een goed doel (bv. beeldjes verkopen).
- Pietenhuis, samen met pastorie & kerk en gesponsord door de middenstand. De week voor sinterklaas werken de pieten zichtbaar vanuit de vensters. De Kerk wordt een circus. Zo raken ook de jonge gezinnen betrokken.
- Warmste Quiz in Millegem (35 ploegen).
- Inclusieve projecten met Leef vzw, centrum voor mensen met beperking van Zevenbergenbos (340 bewoners). Mensen vragen het Dorpssteam of ze van het netwerk gebruik mogen maken.
- Muco-wandeling, Réveil op 1 november en diverse buurtactiviteiten.

Relatie met de gemeente:

- Ambtenaar Stefan Oorts is aanwezig op de vergaderingen, is hier speciaal voor aangesteld.
- Begin 2025, bij de wissel van de gemeenteraad, kreeg het lokaal bestuur een memorandum met plannen voor de verschillende deelgemeenten. Veerkrachtig Ranst, Veerkrachtig Broechem, Veerkrachtig Emblem enz ... werken onderling samen.
- Elk Dorpssteam krijgt €2500 subsidie. Er is logistieke ondersteuning zoveel als de dorpssteams willen. Samenwerken met de parochie lukt ook goed.

Veerkrachtig Ranst is een feitelijke vereniging die duidelijke afspraken belangrijk vindt.

- De kerngroep bestaat uit acht mensen met heel veel talenten die elkaar maandelijks zien.
- De werkgroepen mogen een eigen visie hebben voor hun projecten, maar die moet wel altijd aansluiten bij de kerngroepvisie.
- De voorzitter moet niet op de barricade staan maar de leden moeten alles doen.

6. Afsluiter door Maarten Lippens

- Bedankt voor de grote aandacht.
- Zaterdag 30 mei: Algemene Vergadering, gevolgd door een webinar.
- Bekijk de projectoproepen in onze nieuwsbrief, onder meer van LEADER.
- Lees ook deze tips van Wervel:
 - Een [Samenwinkel](#) vinden of zelf opzetten.
 - Een [LEF-markt](#) organiseren.